

מזל התאחדות

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגהיק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ו תשרי תשס"ט

בראשית

שנה י"ב גליון תקפ"א

תוכן העניינים

לקח טוב.....עמוד ב'

רבש תמרים.....עמוד ג'

בשפתי צדיקים.....עמוד ד'

פרפראות לחכמה.....עמוד ה'

הילולא דצדיקא.....עמוד ו'

משולחן מלכים.....עמוד ח'

ועפר תאכל כל ימי חיך

אוצרות זהב וכסף, ואלפי אבנים טובות ומרגליות, היו מנת חלקו של העשיר, וכן חננו ה' בשני בנים האחד בן חכם שחכמתו האיר פניו, והשני בן כסיל תוגת אמו אשר כל השמוע יצחק לו, ואביהם העשיר הסמיכם על שולחנו ונתן להם כל הוצאותיהם, מדבר קטן ועד דבר גדול ולא החסיר מהם מאומה, ולא שינה שום שינוי בין האחים אלא שניהם קיבלו כל דבר בשות.

ברם שונה היתה סדר הנתינה, דהיינו להבין חכם נתן כל יום בנפרד את מנת חלקו, אבל להבין הכסיל נתן פעם אחת בחודש לכל הוצאות החודש.

פעם בהזדמן שעת הכושר להבין החכם הביע את תמיהתו לפני אביו לדעת מה זה ועל מה זה שהוא צריך לבוא בכל יום תמיד לבקש מזונו, משא"כ אחיו די לו בזה שבא רק פעם אחת בחודש ודיים.

ענהו האב: בני אם חכם לבך בין תבין, שחפצתי לראותך כל יום, והוא לי לשמחה ולעונג כל אימת שתבוא אלי, ע"כ רציתי שבכל יום תבוא לבקשם פרנסתך, משא"כ אחיך שהוא נבדך דעה ולכו כלב האבן, די לו בזה כשאני רואה אותו פעם אחת בחודש, והוא די והותר, משא"כ אליך נפשי משתוקקת לשמוע אמרתך ולשבוע מזונו הדרך.

והנמשל מובן, שאל יעלה בדעת האדם מחשבת פסול, וכי חומא נשכר ח"ו, הרי הנחש חמא והשריש חמא לדורי דורות, והוא קיבל הקללה ועפר תאכל כל ימי חיך, ולכאורה הרי הוא טובה שבכל מקום המצאו מזונותיו מצויין לו, ואינו צריך לבקש טרף כשאר החיות, דאדרבה הוא קללה נמרצת, מפני שאין הקב"ה חפץ לשמוע בקולו ואינו רוצה שיבוא לבקש פרנסתו, ועל כן נתן לו שיהי' לו מזונותיו כל ימי חייו, כי סגר ה' בעדו שעריו.

והן הן הדברים אשר צריך כל אחד לקחת מוסר לעצמו, כשרואה שאין פרנסתו מצויה בידו, ובהרבה עמל ויגיעה עצומה מעלה דג במצודתו, ויאמר לנפשו כי אלוקים עזבו, דאדרבה הוא סימן והוכחה שהקב"ה מתאזהר לפיתלתו, וממנו יקח לעבוד את ה' כי ה' חפץ בהצדקו וימלא מבוקשו.

והשי"ת יתן ויחזור ויתן לכל איש ואיש די פרנסתו, ולכל גויה וגויה די מחסורו, עדי יאיר עלינו אורו, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ד יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לכה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים,
ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, הנה בראשית ברא אלקים סופו תיבות "אמת" אך דאזותיות אמת לא נרמו בסופי תיבות כסדר, ברא אלקים א'ת סופי תיבות "אמת" כסדר, לרמו שצריך האדם לעבוד על מדת אמת, אף על פי שמתחילה אינו בשלימות, והיינו לא כסדר, יעזור לו השי"ת אח"כ שיבא למדת אמת כסדר, שיהיה האמת אצלו בשלימות משל לבנין אם כי צריך לעשות הבנין כסדר, היינו שצריך לבנות תחלה היסוד, והכתלים, ואח"כ הגג, מ"מ מכין צרכי הבנין ממה שימצא בידו לקנות ראשון, ואחר כך יבנה הבנין כסדר.

(דברי יחזקאל)

☆

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ויש לומר דהוי ליה למימר ויהי כן כמו בשאר ימים, ונראה לי דהפסוק בא ללמד שהאדם לא יתיאש עצמו הלילה, מה שנכלד חס ושלום בעצת יצר הרע, רק יעזור עצמו בתשובה שלימה, כי הכל היה גלוי לפניו יתברך שמו במחשבתו הקדומה, כשראה לברוא את העולם ראה את האדם אם יחטא חס ושלום, אבל יעשה תשובה, כדאיתא (ירושלמי מכות ב, 1) יעשה תשובה וכיפר, וזה מרומז בפסוק, ויאמר אלקים יהי אור ונקרא צדיק מעיקרא, ויהי אור נקרא בחינת בעל תשובה, ויהי לשון צער רומז על מי שנלכד חס ושלום בעצת היצר הרע, ואחר כך אור גם זה יוכל להיות אור על ידי התשובה שיעשה הכל היה בכה המאמר של יתברך שמו. (אור לשמים)

☆

וירא אלקים את האור כי טוב, ואיתא במדרש (בגמרא) (חגיגה יב.) כי טוב לגנוז וגנוז לצדיקים וכו' משתמשין צדיקים בכל דור ודור עיין שם, ושמעתי מאא"ז (הבעל שם טוב הק') נ"ע זללה"ה היכן נגנוז האור הוא, ואמר שהשם יתברך נגנוז בתורה, ולכן משתמשין צדיקים בכל

דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור, "שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו" כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות, מה שכתב לדודי זקני המנוח ר' גרשון קוטיבס ז"ל, שנסע לארץ הקדו', איך שראה אותו בשבת בחוץ לארץ, ומה זה עשה בחו"ל, והשיב לו דודי זקני באגרת, שבאותו שבת עשה איזה גביר ברית מילה בחוץ לארץ, ושלח אחריו להיות מודה אצלו, וכנהג וכנהג אשר קצרה היריעה מהכיל, אשר הסתכל ממש מסוף עולם ועד סופו, והכל היה על ידי אותו אור שנגנוז בתורה, ויש לומר שזה מרומז כאן בפסוק כי הבעל המורים פירש את האור בנימטריא בתורה נמצא מבואר ממש בפסוק וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז, והיכן גנוז ב"את האור" ממש היינו בתורה שהוא מספר את האור.

☆

ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, דיש לדקדק מה יום הששי בה"א הידוע, ונראה לי לפרש על פי ששמעתי מהרב הקדוש מ' מאיר זכ"ר אור לשמים אב"ד דק' אפטא, "שהתפילה של ערבית של אור ליום השישי, הוא הכנה על שבת קודש, וזהו הכנה דרבה חול מכין לשבת, היינו כמו שהאדם מכין את עצמו ביום השישי כמו כן בא עליו הקדושה של שבת, וזהו פירש הפסוק ויהי ערב היינו התפלת ערבית ויהי בקר היינו הכנה מלשון מבקרין התמיד, יום השישי היא הידוע, מפני שהכנה צריכה להיות עוד מיום ה' כנזכר לעיל, ויכלו השמים ותרגומו ואשתכללו שמיא וארעא, שהוא מלשון קשר שעל ידי הכנה כנזכר לעיל יקשר השמים והארץ, שלא יהיה שום פירוד בניהם חס ושלום ודי להבין.

☆

אעשה לו עזר כנגדו, הקושיא מפורסמת אם עזר מה כנגדו, ויבואר על פי מאמר חותני זקני הרה"צ הקדוש מרן

יוסף קעזעס זצלה"ה זי"ע, על הא דאמרין בגמרא (יטא פ:) היכי דמי בעל תשובה באותה אשה באותו מקום באותו זמן, פירוש היינו כי כל איש הישראלי, בוודאי רוצה להיות מהשכים לפניו יתברך שמו, רק היצר הרע מודחה אותו כאמרו יש לך עתה מרדות שונות, יש לך אשה רעה, אין לך מקום להתבודד הצריך לזה ואתה בין אנשים כעת אשר יתלוצצו ממעשיך, וגם עתה הזמן הזה אין ראוי, כי לא טוב הוא כעת, כי נהפך עליו הגלגל ר"ל, לזה אמרו חכמינו ז"ל אדרבה כי עיקר התשובה היא באותה אשה כמו שהיא, ובאותו מקום כמו שיש לך ובאותו זמן כמו שהוא, שע"כ ודפח"ה, נמצא אם יש לאדם וטרדות ועם כל זה מתגבר על יצרו ועושה תשובה אזי תשובתו עולה לרצון טוב לפניו יתברך שמו, והמרדות המה לו לעזר כי תשובתו גדולה יותר, כי על ידיהם נקרא בעל תשובה גמור, ורק לפי עצת היצר נדמה לאדם כי הם כנגדו, וזה פירוש אעשה לו עזר כנגדו רצה לומר הדברים שנדמה לו שהמה כנגדו אדרבה המה יהיו לו לעזר.

(אמת ליעקב)

☆

הלא אם תטיב שאת, יש לומר עפ"י מאמר החז"ל (אבות ה.) הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו כו' יש לומר שכר הליכה מפני שהיצר הרע נימוח שם, כמו שאמרו (קה"ש ל:) אם אבן הוא נימוח כו' ואפשר שזה אמר הלא אם תטיב דייקא היינו אם תלך לבית המדרש ותעסוק בתורה הנקרא טוב (ברכות ה.) אז ודאי שאת תתנשא על היצר הרע, ואם, רצה לאמר אף אם לא תטיב רק תלך לבית המדרש ולא תעשה אזי גם כן שכר הליכה בידך שתתנשא על היצר הרע, אמנם כאשר תצא מפתח בית המדרש לצאת החוצה אז חמאת רובין כי שם אצל הפתח הוא עומד ומצפה על היוצאים איך ידיהם מדרך הטוב. (אור פני משה)

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

בנ"א, ולא ידעו מה זאת מצוה ומה זה עברה, ואמר אלקים יהי אור, הוא אורה של תורה, דהתורה הקי הוא העצה היחידי שיכול להאיר עיני בנ"א לכל יפלו בפח יוקשים.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

☆

ויאמר אלקים יהי אור. בילקוט ראובני ויאמר אלקים יהי אור, דא פסח אור לארבעה עשר וכו' וצ"ב ונליף עי"פ מה דאיתא באור לשמים על הפסוק ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור דהפסוק בא ללמד שהאדם לא יתייאש עצמו חלילה מה שנילכד ח"ו בעצת יצר הרע, רק יעורר עצמו בתשובה שלימה, כי הכל ח"ו גלוי לפניו ית"ש במחשבתו הקדומה, כשרצה לברוא את העולם ראה את האדם אם יחטא ח"ו, אבל יעשה תשובה כדאיתא בירושלמי יעשה תשובה ויתכפר, וזה מרומז בפסוק ויאמר אלקים יהי אור, אור נקרא צדיק מעיקרא, ויהי אור נקרא בחי בעל תשובה, כי ויהי הוא לשון צער ורומז על מי שנילכד ח"ו בעצת היצה"ר ואח"כ אור שעשה תשובה והנה תשובה מועיל אפי' בהרהור כדאיתא בגמ' המקדש אשה ע"מ שאני צדיק גמור אפי' רשע גמור מקודשת שמא הרהור תשובה בלבד, והנה איתא ברין דבדיקה שצריך להיות מחמץ יכול להיות אפי' עיי ביטול בלב, דהיינו שיחשוב בלב לבטל את החמץ ועיי הביטול בלב שוב אינו עובר על בל יראה ובל ימצא, רואין מזה שביטול בלב מועיל, וזה בא הכתוב לומר ויהי אור המדבר מענין תשובה כדלעיל ותשובה מועיל אפי' בהרהור, ולזה מוסיף התקו"ז אור לארבעה עשר בודקין את החמץ, שגם בדיקת חמץ סגי ביטול בלב.

(הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א)

בתורה, והצדיקים העוסקים בתורה לשמה משתמשין באור שבקעת הימים עיי התורה, וז"ש אור עולם באוצר חיים, שהאור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית נגנז באוצר חיים הוא התורה הנקראת תורת חיים, אורות מאופל, פ"י האורות שיש לנו היום הם אופל נגד אותו האור שנגנז, ולכן אמר ויהי, שמטעם זה נאמר ויהי לשון צרה מפני שנגנז האור, וזהו כוונת המדרש פתח דברך במעשה בראשית יאי אור, ונאמר בו ויהי לשון צער מפני שנגנז האור, משם יבינו הכל ויפתחו בדברי תורה, שהרי האור נגנז בתורה, ובעוסקם בתורה ימצאו את האור וישתמשו לאורו.

☆

והארץ היתה תהו ובהו וגו' ויאמר אלקים יהי אור. ויבן בהקדם דברי הכעש"ט על דברי הגמ' שוחט משום מאי מייחב משום שוחט, וכתבו התוס' עשוחט דעלמא קאי, והכוונה כי שוחט דעלמא רומז על מלאך המות שהוא היצר הרע, ואח"כ דלעתידי לבא ישחוט אותו השי"ת, ועל זה הקשה משום מאי מייחב והלא הוא עושה רצון קונו, ובשכיל כך נברא לחסית בנ"א לעבירה, ומשני משום שוחט, היינו שהוא צובע את העבירה למצוה ומראה פנים לבני אדם כאילו עושים מצוות, ובשכיל זה לא נברא ועיי חייב ע"כ, וכתב בקדושת יו"ט דאם יעסוק בתורה ימלט ממנו מתחבולות כאלו כי זאת התורה מורה לנו את הדרך נלך בה ואת המעשה אשר נעשה שנדע היטב איזה מעשה הוא מצות והיפוכו ע"כ, וזשי"ה והארץ היתה תהו ובהו, דהכוונה שהי' חשך בכפילא, כי מלבד שהכשיל היצה"ר בעבירה עוד יותר הרבה להטעות

בראשית ברא אלקים ופירש"י ולא נאמר ברא הי' שבתחילה עלה במחשבה לבראתו במדת הדק וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדק, ביאור הענין הוא עפ"י"ד בגמ' ר"א בתשרי נברא העולם ר"י אומר בניסן נברא העולם, והקשו התוס' על מה שיסד ר"א הקלירי בגשם דשמיני עצרת כר"א דאמר בתשרי נברא העולם, ובשל פסח יסד כר"י, אומר ר"ת דאלו ואלו דא"ת, ואיכא למימר דבתשרי עלה במחשבה להבראות ולא נברא עד ניסן ע"כ, וכעין זה כתבו משם האר"י ז"ל לפרש הפייט היות הרת עולם דהרת היא מלשון הריק בחינת מחשבה הקדומת למעשה, וזהו היום הרת עולם דבתשרי היה רק המחשבה לבראות העולם ובפועל לא נברא אלא בניסן, וזהו כוונת דברי רש"י בתחלה עלה במחשבה לבראות את העולם במדח"ד, כלומר שהמחשבה היתה לבראות העולם בתשרי שהוא זמן תוקף התנברות הדינים, וראה שאין העולם מתקיים, עמד והקדים מדה"ר, וברא העולם בניסן שהוא חודש הרחמים והחסדים. (דברי יוא"ל)

☆

ויאמר אלקים יהי אור. במדרש פתח דברך יאיר מבין פתיים, פתח דברך יאיר תחלת דברך במעשה בראשית יהי אור, מבין פתיים משם יבינו הכל ויפתחו בדברי תורה, ונראה בהקדם לבאר מה שיסד הפייטן אור עולם באוצר חיים אורות מאופל אמר ויהי, דאיתא במדרש כל מקום שנאמר ויהי משמש צרה, מתיבין ליה והכתיב ויהי אור ומה צרה יש בזו, אמר להן מפני שנגנז האור ולט נתקיים בעולם, והנה איתא בספח"ק שהאור שנברא בששת ימי בראשית נגנז הקב"ה

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

בראשית

מסופר שפע"א הגיע הגר"א זצ"ל לבערלין והיה לו אתו עמו פנקסי תורה וגם ניירות אשר רשם בהם חידושי תורה, ובהיותו אצל בעה"ב אחד בבערלין נפל להגאון זי"ע נייר אחד על הארץ והבעה"ב הגביהו, ומצא שכתב בו הגאון בזה"ל: "כל הש"ס בבלי וירושלמי תוספתא ומכילתא ומדרשים מרומזים בתורה שבכתב, וכל תורה שבכתב מרומזת בספר בראשית, וכל ספר בראשית רמזו בפרשת בראשית, וכל פרשת בראשית בתבנית בראשית, שאלו הבעה"ב: הנה נולד לי בן בכור אשר מחוייב אני לקיים בו מצוות פדיון הבן, יראה לי רבינו איה מרומז מצוה זו בתבנית "בראשית", והגאון ז"ל השיבו כרגע: בראשית ראשי תיבות ב"ך ר'אשון א'חר ש'לושים יום ת'פדה, והוא פלא והפלא.

אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני

האחים הקדושים בני המגיד הק' ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע היו מסובין פעם אחת ובתוך הסעודה אמרו כולם דברי תורה זולת הרה"ק ר' וועלוויל מזבאריז זי"ע שסייר לומר ויהי כאשר הפצירו בו אמר להם: הנה בראש הפרשה פרשת בראשית אמר רש"י: "בראשית ברא - אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני כמו שדרשוהו רבותינו", דהיינו, שהמקרא מתחנן ואומר: אם אתה רוצה לדרשני דרשני נא כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל, וכי יש בכוחי לדרוש כמו שדרשו רז"ל.

את המאור הגדול... ואת המאור הקטן

בצעירותו קיבל עליו הגר"א מווילנא זי"ע לערוך גלות, והלך וכיתת רגליו ממקום למקום ומעיר לעיר, פעם הגיע לאיזה עיירה קטנה בגרמניה ונכנס לבקר בבית המרא דאתרא, ויהי כאשר הכיר הרב שלפניו עומד עילוי נפלא ואברך כמדרשו, אב בחכמה רך בשנים, אמר הרב בלבבו: אולי ממנו תבוא ישועתי, ופנה אל הגאון ואמר לו: שמע נא את אשר על ליבי זה עידן ועידנים: אבי ז"ל שהיה גם מרא דאתרא הדין היה גאון גדול, והנה אחרי מותו מצאתי כתוב בכתב ידו בחומש שלו בפרשת בראשית על תיבות "את המאור הגדול" - קא"ס עש"א, ועל תיבות "המאור הקטן" - ג"ס עש"א, והנה כבר דרוש דרשתי ושאלו שאלתי מרבים מגדולי עמינו ואין משיב אותי דבר, לכן אבקש מכבודו אולי ימצא הוא פתרון הדבר, שהרי לא לחינם כתבם אבי ז"ל... לקח הגאון את החומש ותוך כדי דיבור ענה להרב: אביכם ע"ה רצה ליישב קושיית הגמ' (חולין ס:): "ר' שמעון בן פזי רמי, כתיב 'את המאורות הגדולים', וכתיב 'את המאור הגדול וכו' ואת

המאור הקטן", ורצה אביכם ליישבו עפי"ד הגמ' (ב"מ י"ב): לא גדול גדול ממש אלא קטן ואינו סמוך על שולחן אביו זהו גדול, וגדול הסמוך על שולחן אביו זהו קטן, והנה כבחינה זו מצאנו אצל המאורות, שהרי השמש אורה היא אור עצמי, לא כן אור הלבנה שאין לה אור כי אם מה שמקבלת מאור החמה, וזהו הראשי תיבות שרשם אביכם על תיבות "את המאור הגדול" - קא"ס עש"א, דהיינו קטן אינו סמוך על שולחן אביו, ר"ל, דלכן קורא לה "גדול" מפני שהיא אינה סמוכה על שולחן אחרים אלא אור עצמי יש לה, ולכן נקרא אורה "גדול", דאפילו קטן שאינו סמוך על שולחן אביו נקרא גדול, ועל תיבות "המאור הקטן" - ג"ס עש"א, והוא ר"ת: ג'דול ס'מוך ע'ל ש'ולחן א'ביו, שאפילו הוא גדול, אם הוא סמוך על שולחן אביו נקרא קטן. (טללי אורות)

ויאמר לו איכה

בספר פתחא זוטא יסופר ששמע מהרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זי"ע שרבינו צבי הירש מזידיטשוב היה תלמיד אחד שהיה רב גדול וקדוש יאמר לו, והיה מסתופף באמונה תחת צל קדשו, פע"א הלשינו עליו לפני רבם הקדוש העטרת צבי מזידיטשוב באמרם שהרב הנזכר מתנהג ברבנות וכו' עד שהכניסו איזה תרעומת על הרב בלב רבם הקדוש, אולם הרב ההוא לא ידע כלל שהלשינו עליו וממילא לא הרגיש כלל בנפשו שום הרהור חטא, וכאשר בא לפני רבו הק' לזידיטשוב, פתח רבו הק' ואמר: חידוש בעיני אשר באתם אלי... ויהי כשמוע הרב הנ"ל הדברים יוצאים מפי רבו, נשבר לבבו בקרבו עד מאוד, והשיב בצדקתו ובחכמתו: הלא עתה באתי לפני קדושתו, והנני משתחוה מול כסא קדשו למחול לי על חטאי ופשעי אשר חטאתי ואשר עויתי, וגם רבו הק' השיב לו: "סלחתי", אולם באמת הרב לא ידע כלל כוונת רבו על מה התרעם עליו כי לא הרגיש בנפשו שום הרהור חטא, ויהי אחרי עבוד איזה ימים, וראה כי רבו הק' הוא אתו באהבה כמקדם, הרהיב בנפשו לבוא לפני רבו לבקש ממנו שיאמר לו מפני מה התרעם עליו כי לא ידע משום הרהור חטא, וכאשר שמע רבו הק' שהוא אינו יודע משום שמץ חטא התפלא על גודל חכמתו בזה שקיבל תוכחת רבו ופיס אותו אף שהיה יכול להשיב תשובה נוצחת: חף אנוכי מפשע, עם כל זה לא רצה להצדיק נפשו רק השיב תיכף בפיוס ובהכנעה גדולה כאילו חטא פשע רב, ואמר אז הרה"ק מזידיטשוב זי"ע: אם היה אדם הראשון מתנהג בדרך החכמה הלזו, וכאשר נשאל מאת השי"ת כמאמרה"כ "ויאמר לו איכה" לא היה משיב שום תירוץ, רק היה מתחנן ומבקש ומפייס ומרבה בבקשה למחול לו על חטאו - גם כן היה טוב, עד כאן תוכן דברי קדשו, ודפח"ח.

(עשר קדושות)

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

צדיקים נדונים תחילה מקמי דליפוש חרון אף ורק אח"כ הרשעים, ועוד אמרו הצדיקים נדונים ביום משום שהם עושים מצוות ומעשים טובים גם ביום אבל הרשעים שביום הם עוסקים בהבלי העוה"ז ואילו בלילה הם ישנים ואינם חוטאים ע"כ לטובתם דן אותם הקב"ה בלילה, ולפי הדברים האלו שהצדיקים נדונים תחילה וביום והרשעים נדונים אחריהם בלילה צריך שני ימים לר"ה, אכן זה דווקא אם אומרים שהיום הולך אחר הלילה אבל אם נאמר שהלילה הולך אחר היום אז יכול להיות ר"ה יום אחד היום והלילה שלאחריו ואז אפשר לדון הצדיקים תחילה ביום ובלילה שלאחריו הרשעים, והנה איתא בגמ' (חולין פ"ג.) נאמר במעשה בראשית יום אחד ונאמר באותו ואת בני יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום אחד האמור באותו ואת בני היום הולך אחר הלילה, נמצא מדכתיב יום אחד במעשה בראשית נלמד שהיום הולך אחר הלילה, וז"ש המדרש "יהי ערב ויהי בוקר יום אחד" ממילא מוכח שהיום הולך אחר הלילה א"כ קשה כיון שדנים הצדיקים ואח"כ הרשעים ודנים הצדיקים ביום והרשעים בלילה איך ידונו שניהם ברה"א אלא "מכאן לשני ימים רה"ה".

☆☆☆

יהי רקיע בתוך המים ויבדל בין מים למים וכו' בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע. איתא בגמ' (פסחים נ"ו.) רבא רמי כתבי כי גדל עד שמים חסדך וכתבי כי גדל מעל שמים חסדך הא כיצד כאן בעושיין לשמה [מעל שמים] וכאן בעושיין שלא לשמה [עד לשמים], והנה אחו"ל (ב"ק י"ו.) אין מים אלא תורה שנאמר הוי כלם צמא לכו למים, וזש"ה "יהי רקיע בתוך המים ויבדל בין מים למים" הרקיע יבדיל בין תורה לתורה "ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע" תורה שלא לשמה "ובין המים אשר מעל לרקיע" תורה לשמה. (מתוך לדבש)

☆☆☆

ויעש אלקים את הרקיע. איתא בגמ' (חגיגה י"ב.) תנו רבנן בית שמאי אומרים שמים נבראו תחלה ואחר כך נבראת הארץ שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ובית הלל אומרים ארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, ואיתא (ב"ר ה' ח') למה נקרא שמה ארץ לפי שרצתה לעשות קונה, ואפשר לומר בתחילת הבריאה היה שמים קודם אבל מ"מ ארץ שמיזדה נגמרה קודם לשמים, ואיתא ברש"י ויעש אלהים את הרקיע, תקנו על עמדו והוא עשייתו כמו ועשתה את צפרניה, היינו דבר שנגמרה שייך בו לשון עשיה, והשתא מובן "בראשית ברא" בתחילת הבריאה היה "את שמים" קודם שמים ואח"כ "ואת הארץ" אבל אח"כ "ביום עשיית ה' אלקים" בגמר הבריאה היה "ארץ ושמים" קודם ארץ ואח"כ שמים. (טעם מן)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. איתא בגמ' (מגילה ט.) מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים וקנים ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו אלקים ברא בראשית, ופירש"י שלא יאמר בראשית שם הוא, ושתי רשויות הן, וראשון ברא את השני, ולכאורה קשה לפי' למה באמת לא נכתב כן בתורה, אכן י"ל עפ"י שפירש רש"י בראשית ברא אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני כמ"ש רז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח') ראשית דרכו, ואיתא (שבת פח.) מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו, נמצא שהיה כאן תנאי, ולפי משפטי התנאים צריך להיות תנאי קודם למעשה כדאיתא בגמ' (קדושין סא.) ואם היה כתוב "אלקים ברא" (היינו מעשה) בראשית (בשביל התורה שנקראת ראשית), אז היה מעשה קודם לתנאי לכן בכדי שיהיה תנאי קודם למעשה כתבה התורה "בראשית" מקודם, דהיינו שבשביל ראשית דהיינו התורה שנקראת ראשית, שהוא התנאי שהתנה הקב"ה עם ישראל, "ברא אלקים" היינו מעשה. (דברי תענוגים)

☆☆☆

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. איתא (ילק"ש א' ב') רבי ברכיה אומר בזכות משה נברא העולם שנאמר בראשית וכתבי "וידא ראשית לו", והנה יש עוד טעם אחר למה פתח התורה בתיבת "בראשית" בכדי לרמוז על מה שאמרו במדרש (ב"ר א' י') א"ר יצחק מתחלת ברייתו של עולם ראש דברך אמת בראשית ברא אלקים, משום שסופי תיבות בראשית ברא אלקים הם אמ"ת, ולפי זה אין לומר בזכות משה נברא העולם, אכן יש עוד רמז לראש דברך אמת משום שסופי תיבות ברא אלקים א"ת הם גם אמ"ת, והשתא היה יכול לכתוב "בראשונה" ולא היה צריך לפתוח ב"בראשית", ולמה פתח ב"בראשית" אלא לרמוז בזכות משה שנקרא ראשית, ובוה מובן דברי הגמ' (ר"ה כ"א:) "בקש קהלת להיות כמשה יצתה בת קול ואמרה יושר דבר אמת", דהיינו "בקש קהלת להיות כמשה" ולומר שלא משום משה נברא העולם, ובתיבת "בראשית" נרמז רק אמ"ת, "יצתה בת קול ואמרה יושר דברי אמת" ר"ל שאם בא הכתוב לרמוז על אמת אזי טוב יותר לרמוז בתיבות ברא אלקים א"ת שאת כתוב יושר דברי אמת, שנקרא הסופי תיבות כסדרן ועל ע"כ שלא קם עוד בישראל כמשה, ועל כן פתח הכתוב "בראשית" לרמוז בזכות משה. (ראש יוסף)

☆☆☆

ויהיה ערב ויהי בוקר יום אחד. במדרש פליאה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד מכאן לשני ימים ראש השנה, וי"ל עפ"י ששאל

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי אברהם חיים בן הגה"ק רבי משה זי"ע מפלאנטש
יומא דהילולא כ"ו תשרי (תרע"ט)

על כס הרבנות

אחרי חתונתו ישב אצל אביו בראזוואדאו, בשנת תרנ"ד כשנסתלק אביו עבר לכהן ברבנות בעיר פלאנטש, ועל שמה נקרא, אח"כ עבר לראדאמישלא ומשם האיר עיני ישראל לחסידים ואנשי מעשה שנהרו אליו, ומוראתו וחיתתו נפל אפי' על פני הגוים, כשעבר ברחוב הגוים שעברו בדרך נרתעו מפניו לצדדים, מסופר שפ"א זרק נער נכרי אבן על ביתו, הנער חלה וגופו נכפף והתעקם, בני המקום תלו זאת בהקפדת הרבי, וכל השנים התיירו נערי הגוים להתגרות בילדי היהודים.

במלחמת העולם הראשונה ברח לפעסט והתיישב שם, חתנו רביה"ק נסע כמה פעמים לבקרו שם, וגם הוא נסע לסאטמאר לבקר את רביה"ק זי"ע, אחרי המלחמה התיישב בעיר ריישא, ושם הקים את חצרו מחדש.

גדלותו בתורה

הי' גאון עולם ועמקן נורא, רביה"ק זי"ע הי' מפליג מאד לדבר מעוצם חכמתו של חותנו שהי' חכם גדול וגם כשהי' כבר אב"ד אורשוואו הי' נוסע לפעמים לחותנו להתייעץ עמו בהרבה ענינים, והיו משוחחים שעות ארוכות.

סיפר רביה"ק זי"ע שפ"א כשהי' כבר אב"ד אורשוואו נסתפק באיזה ענין ונסע לחותנו לשמוע ממנו חור"ד, וסיים רביה"ק בדרך צחות "פינף זקס שעה האב איך גערעדט מיטן שווער און נישט גערעדט דברים בטלים".

וכן הי' מפלפל עמו בסוגיות הש"ס, והרה"ק מפלאנטש הי' נהנה מאוד להתפלפל עם רביה"ק, פ"א חידש הרה"ק מפלאנטש איזה חידש וראה שרביה"ק מעתיק את החידוש לעצמו, נענה ואמר אם חתני מעתיק חידוש זה נראה שחידשתי דבר נכון.

רביה"ק הפליא מאד את גודל בקיאותו של חותנו בש"ס ופוסקים בנגלות ובנסתרות, וסיפר רביה"ק שדרכו הי' ביום ל"ג בעומר להיות מונה והולך מאמרי רשב"י המפוזרים בש"ס, וראו אז בעליל שבקיאותו בש"ס הי' מבהיל.

כל ימיו חידש חידושים הרבה בכל מקצועות התורה, והרבה חידושים ופולפולים כתב בכת"ק, אשר נאבדו בשנות הזמן, רביה"ק התאונן פ"א על האבדה הזאת

נא לה תולדות

הגה"ק רבי אברהם חיים האראוויטץ זי"ע מפלאנטש נולד בשנת תר"י לאביו הגה"ק רבי משה מראזוואדאו זי"ע בן הגה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע בן הגה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת גיטל יהודית ע"ה בתו הבכירה של מרן הייטב לב זי"ע.

במעללי יתוכר נער

נתגדל על ברכי אביו הק', כבר בילדותו הכירו עליו שלאילנא ברבא יתעביד, הי' חריף ובקי עצום בש"ס ופוסקים, מופלג בקדושה וטהרה, ויצא שמו לשם ולתהלה בכל המדינה.

בשר"ת שואל ומשיב מופנה אליו תשובה כשהי' עוד ילד, כשהי' עוד ילד קטן לקחו אביו פ"א להרה"ק מצאנז זי"ע, שאלו הד"ח מה שלומד, ענה הילד שלומד הסוגיא דמצוה הבא בעבירה, שאל אותו הד"ח מאי טעמא מצוה הבא בעבירה פסולה, השיב הילד משום דקי"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בן רוח שטות, וא"כ אדם זה שעבר עבירה נעשה שטות, וקי"ל מצות צריכות כוונה, וא"כ איך יוכל לעשות מצוה הלא שטות א"א לכוון דעתו, ונהנה מזה הד"ח ואמר: דאס הייסט געלערנט, ואמר לו שילמוד אסאך ש"ך כי לימוד ש"ך מחדד את השכל.

אביו הרה"ק מראזוואדאו הי' מתפאר עם פרי קודש הילוליו, פ"א אמר אם הסבא קדישא מראפשיץ הי' רואה את נכדו "וואס פאר הארץ ער האט פאר דעם אייבערשטן" הוא הי' שמח.

האיש מקדוש

כשנעשה בן י"ג נשא את בתו של הגביר החסיד רבי בצלאל וויינבערגער ז"ל מדוקלא שהי' בנו של החסיד ר' אלישע (אחיו של החסיד ר' יעקב חותן הרה"ק ר' אהרן אבד"ק צאנז-קרייז בן הד"ח זצ"ל) בן החסיד ר' משה פלאנטש חתן ר' צבי הירש גאלדהאמער זצ"ל חותנו של הרה"ק בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע.

פ"א כשחשבו לפני הגה"ק מצאנז זי"ע את כל הרבנים החשובים שבאו אז לחסות בצל כנפיו של מרן הק', העיר מרן הק' ואמר ר' בצלאל'ס איידים איז אויך דא געווען ער איז א וואזשנער יונגערמאן.

שה' הזמר "מנוחה ושמחה" בבית צאנז, וה' מזמר את זה בנעימה יתירה בקול שאגת ארי ונשמע קולו בכל הרחוב סביב לביהמ"ד.

הרבה תנועות הנוסח שינה רביה"ק מבית אבותיו לנוסח ששמע מחותנו, כן ה' דרכו של רביה"ק באמצע אמירת התורה כשה' שקוע בדביקות אחוז בשרעפיו הק' ה' מזמר לעצמו תנועות הנעימות ששמע בבית חותנו תנועות של דביקות שירדה לחדרי בטן.

גדלותו וקדושתו

קדושתו ופרישתו שגבה מאד, פ"א פגש בו אחיו הרה"ק מסטיטשין חבקו אחיו ואמר לו "מין הייליגער ברודער", ה' מופלג בקדושת עינים.

וסיפר הרה"ק מפלאנטש בעצמו, שפ"א כשה' ילד כבן י"ב שנה ה' מסתובב במקום שהסתובבו גם נשים, אמר לו זקינו הרה"ק מדזיקוב כבר בא העת שילד כמותך לא יסתובב בין נשים, וסיים, שמאז מעולם לא ראה צורת אשה, ולא הסתכל אפילו על זוגתו ובנותיו.

פ"א רצה לצאת מביתו ראה המשב"ק שנכנס למטבח שמשם היו יוצאים ובא בחזרה וכן עשה כמה פעמים, שאל אותו המשב"ק למה אינו יוצא ענה לו הלא במטבח מסתובב אשה, אמר המשב"ק הלא זה היא הרבנית, אמר לו תאמין לי שאינני מכיר אותה.

פ"א נכנסה בתו לדבר עמו ולא הסתכל עליה, טענה לפניו הלא בתך אנכי, ענה לה וכי צריך אני להסתכל על נשים ולהיכשל בשמירת עיני משום שאפשר פ"א תיכנס בתי לחדרי.

אשכנזי דרבי

כמה שנים ה' ברישא עד ערב ר"ח מרחשון כ"ט תשרי שנת תרע"ט שאז נסתלק לשמי מרום, ומנו"כ שם ברישא, משום שלפני זמן קצר נסתלק אחיו הרה"ק ר' הערשעלע מראזוואדאו ברישא, ובאו לפניו ואמרו לו שאחיו חולה וחלש מאד, ולא אמרו שכבר נסתלק, אז אמר שיובילוהו לראזוואדאו כדי שישתלק שם ויניח שם, אח"כ כשנתוודע לו שהובילוהו אחר פטירתו אמר אם הייתי יודע שנסתלק לא הייתי מצוה להוביל אותו לראזוואדאו, ע"כ כשנסתלק קברוהו שם ברישא.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ואמר: שאלמלי היו נדפסו היו העולם נהנים מחידושי הנפלאים.

עסקו בתורה ה' במסירות נפש למעלה מכוחותיו, פ"א שלח שליח מיוחד באיזה ענין להרה"ק מהרי"ד מבעלז ז"ע ואחר שמסר השליח את השליחות, חקר המהרי"ד את השליח אודות התנהגותו ותהלוכות רבו הרה"ק מפלאנטש, סיפר לו השליח מגודל התמדתו ושקידתו בתורה, ואף שתוקפתו יסורים רבים אעפ"כ לא ישות לבו לזה וממשיך בלימודו כל הלילה בהתמדה ובשקידה נפלאה, קרא הרה"ק מבעלז לזוגתו הרבנית הצדיקת ואמר לה, הלא תשמעו את דרכו של הרה"ק מפלאנטש כי כל יסוריו ומכאוביו לא יעצרנו מלהגות בתורת ה' יומם ולילה, ואילו אנכי כל פעם שאני רוצה ללמוד בלילה הנך מפריע לי בגלל מצב בריאותי.

עבודתו בקודש

ה' עובד את בוראו במסירות נפש בקדושה וטהרה נפלאה, הפקיר את גופו לעבודת ה', עשרות בשנים לא ה' ישן במטה כלל, רק ה' מתנמנם על כסאו. כמו כן לא שתה שום משקה כ"א לצורך מצוה כגון כוס של קידוש והבדלה, מאחר שבימי נעוריו שתה פ"א מים לצמא, קנס את עצמו בסיגוף זה, וה' רגיל ליקח עמו מטלית רטובה, שבכל פעם שנתייבש פיו ה' מרטיבו עם האלוניות.

מאד גדלה עבודתו שבלב זו תפילה, שה' בנעימות ובמתקנות בקול חוצב להבות אש ע"פ נוסח ראפשיץ דזיקוב וראזוואדאו, בהשתפכות הנפש ובבכיות נוראות בפרט בתפילות המוזכרות מענין הגלות והחורבן, רביה"ק ה' מרבה לספר מנעימות קדושת השבתות שהרגיש בבית חותנו, וה' אומר "ביים שווער איז געווען בא'טעמ'טע שבתים", ה' מאריך בליל שב"ק את שלחנו שעות ארוכות לפעמים כשבע שמונה שעות, רביה"ק אמר פ"א בדרך צחות שה' יכולים לאכול סעודת בשר בתחילת השולחן ומאכלי חלב בגמר השולחן,

כן ה' בעל מנגן נפלא, סיפר רביה"ק שבזמר "אזמין בשבחך" שהמנהג בבית ראפשיץ לנגן קודם אכילת הדגים, האריך בזה שעה שלימה, וה' מזמרין כמה פעמים בזה אח"ז והקערה עם הדגים ה' מונח לפניו כל הזמן, הזמר "מה ידידות" ה' בבית ראזוואדאו כעין "ההימוס" כמו

לעי"נ הרב החסיד

רבי יחזקאל מנחם שטיינבער ז"ל

בן ר' שלמה צבי ז"ל

גלב"ע י' אייר תשס"ה לפ"ק

לעי"נ הרב החסיד

רבי משה חיים דוד וויזשניץ ז"ל

בן ר' יו"ט הלוי ז"ל

גלב"ע כ"ה ניסן תשס"ה לפ"ק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — מלא — בלתי מוגה

עריש"ק פרשת כי תצא תשס"ח לפ"ק

ביקור מחותנו כ"ק אדמו"ר רבי יוסף צבי דושינסקיא שליט"א

אדמו"ר ור"מ ישיבת בית יוסף צבי

גרעפ דזשאוס איז שוין אזוי... איינער זאגט אז יא, איינער זאגט נישט. די גרעפ דזשאוס מוז מוז מען דאך מאכן ווארעם ביז א געוויסע גראד כדי ס'זאל זיך האלטן, אויף דעם לאזט זיך שוין מפלפל זיין צי ס'איז מבושל צי נישט.¹

האדמו"ר שליט"א: זיי שיקן קיין ארץ ישראל האבן זיי א חלק וואס האט דעם הכשר פון ב"ד.

יעצט איז דאך שמיטה אויך, קען זיין אז יעצט וועט מען מער נוצן אין ארץ ישראל זייערע וויינען.

זיי גרייטן אן די וויינען נאך פון 'שישית'.

רבינו: שמיטה איז שווער אין ארץ ישראל... הויזע אידן ווייסן נישט וואס דאס מיינט, ווי ווייט מ'איז געצוימט מיט א פרי, מ'עסט דאס נישט...

האדמו"ר שליט"א: מיט א צוויי וואכן צוריק זענען מיר געווען דארט ביי א פלאץ נעבן בית שמש, ביי א וויינגארטן, עס איז נישט אזא היימישע געגענט, עס זענען

רבינו שליט"א פריש בשלום ובשלום קבוצת פמיליטו שנתלו אליו, ושאל על סדר ביקורו בלאנדאן ובארה"ב אצל התלמידים, והמגביות שערך לטובת המוסדות הקדושים "בית יוסף צבי בארה"ק".

האדמו"ר שליט"א: מ'איז אונטערוועגנס יעצט.

רבינו: נו, אלול איז דאך 'בדרך' (כפי שכתבו בכתבי האר"י ז"ל כי ר"ח אלול הוא ייחוד של 'דרך' המורה על תשובה)...

האדמו"ר שליט"א: יא, תכין לך הדרך... הנותן בים דרך (ישעי' מג טו), זעהט אויס פארדעם דארף מען קומען פון איבערן ים.

ודברו אודות המגביות שנערך ביום א' נצבים העל"ט בבית הרבני החסיד ר' ישעיה הערצאג הי"ו במאנסי, ודיבר רבינו בשבחו ששוחה יחד עמו מידי שנה בפאלם ספרינגס: זיי זענען וואוילע אידן, ער מ'טן ברודער, זיי האבן ליב צו לערנען, יעדן אינדערפרי לערנען זיי דארט גמרא מיט תוספות.

האדמו"ר שליט"א: זייער פאטער ר' יונה ע"ה איז זייער נאנט געווען צום פעטער ד"ל און צום פאטן ד"ל.

רבינו: אוודא, גאר א וואוילער איד איז ער געווען, אן ערענסטער איד, אן ערליכער אשכנזישער איד. זיי האבן א שיינעם וויין פאבריק, זייער שיין אהערגעשטעלט, א גרויסער פאבריק, אלע ארבעטער זענען אידן.

האדמו"ר שליט"א: לעצטענס שיקן זיי שוין וויינען אויך קיין ארץ ישראל.

ווי אזוי איז דאס וועגן יין מבושל לגבי קידוש?

רבינו: דאס ווענדט זיך, ס'איז דא די קליינע באטלעך, דאס איז טאקע יין מבושל, די גרויסע זענען נישט מבושל, די

¹ אסור לשלוח יין ביד עכו"ם מחשש איחלופי או גניעה (עי"ו י"ד ר"ש סי' קי"ח), ובין מבושל אין בו משום מגע עכו"ם (עי"ו סי' קכ"ג סי"ג), ועיי"ש בש"ך (פס"ז) שצריך להיות מעלה רתיחה, כן למדו כמה פוסקים, וכמקובל כהיום שהוא במעלה 212 פערנטיט.

לגבי קידוש מביא המחבר (א"ח סי' ע"ב סי"ח) ב' דיעות אם מותר לקדש על יין מבושל, ואם אין המבושל טוב יותר מהאינו מבושל משמע מהרמב"א שאין לקדש עליו, וכן פסקו כמה פוסקי (עי"ו קצשו"ע סי' ע"ז סי"ג, כף החיים סקמ"ד).

אמנם לגבי קידוש גדר מבושל הוא פחות מחום הג'ל ושיעורו כשיתבשל כחום יד סולדת בו.

והמציאות כהיום הוא שכל המשקאות של גרע"פ דזשוס הנמכרים בשוק הנם מבושל מטעם החוק (פעסטעריי"ט), והוא בערך חום - 150-180 ונחלקו בוה פוסקי וגוינו אם נחשב כמבושל לגבי קידוש, ולהיות לגבי מגע נכרי. ועי' עוד שו"ת ויען יוסף (ח"א סי' ק"א) שו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' ב"א).

די מיר און ער האט אזוי פארגעלערנט פיר פינף שעה ברציפות.

האדמו"ר שליט"א: דאס איז דאך א גדלות פון די תלמידים אויך אז זיי האבן געקענט אויסהערן אזויפיל שעות ברציפות.

מ'זאל דאס היינט פרובירן...

רבינו: היינט ווייט מען נישט צו זיצן ביי א שיעור מער ווי א שעה.

האדמו"ר שליט"א: כ'האב געהערט פונעם אויזארער רב ז"ל (הגה"צ רבי יוסף משה מיזליש זצ"ל אדמו"ר הגדול של חו"י הגה"צ בעל בנין צבי מוויטצען זצ"ל) אין די לעצטע יארן ווען ער איז שוין געווען שוואך, האט ער געזאגט א דרשה זיצנדיגערדייט, האט ער זיך אזוי פארענטפערט פארן עולם פארוואס ער זיצט, האט ער אנגעהויבן מיט דעם חז"ל זאגן בשעה שהחכם יושב ודורש הקב"ה מוחל עוונותיהם של ישראל, פארוואס? ווייל ווען דער חכם שטייט אויף די פיס, געדענקט ער כאטש אז ער דארף ענדיגן, אבער אז ער זיצט ביים דרשענען ווייט ער נישט ווען צו ענדיגן, און אז דער ציבור הערט נאך אויס איז דאס כפרת עוונות.

רבינו: אין די אונגארישע ישיבות האט מען געלערנט סוגיות, מ'האט מקף געווען די גאנצע סוגיא, אויסער וואס מ'האט געלערנט א מס' דף על דף.

דבריו אודות הישיבה גדולה "בית יוסף צבי בירושלים ע"ה"ק שלומדים שם שני מאות בחורי חמד בליע"ה. ואמר האדמו"ר שליט"א: מיר האבן געמאכט א נייע זאך די לעצטע צוויי יאר אז די ערשטע כיתה פון די ישיבה גדולה זיצט נאך עקסטער פאר זיך, זיי קומען אריין אין די ישיבה מיט א יאר שפעטער, הכל רווח, זיי ווערן נישט אזוי פרי גרויס. ס'איז באמת פונקט ווי די ישיבה גדולה, נאר אונטער א עקסטערע אויפזיכט.

רבינו: ביי אונז איז אין די שטאט אויך אזוי, דא אין קרית יואל קומען זיי יא אריין אביסל זינג, אבער דאס איז אויך נאך דריי יאר זיין אין ישיבה קטנה. אויסער דעם זענען זיי אביסל אפגעטיילט, מ'רופט עס 'צעירים', אביסל א עקסטערע מסגרת.

הגר"ד: היינט האלט מען שוין אויף לענגער אין די תלמוד תורה אויך, די בחורים ווערן שוין בר מצוה אין כיתה ד' און קומען שוין אריין אין די ישיבה קטנה ביי די 14 יאר.

דארט דא יחידים וואס זענען שומרי שמיטה. ס'איז זייער שווער מיט די טרובן אז אלעס זאל דארט געמאכט ווערן כדת וכהלכה.

רבינו: ס'איז א גרויסער נסיון, מ'זעהט דאך אז ס'איז א שווערער נסיון, אידן האבן נישט עומד געווען בנסיון דערפאר איז דאך געקומען דער חורבן ביהמ"ק.

ישאל רבינו שליט"א על לימודי הישיבה, שמימו כעת במס' בבא קמא, והתחילו כעת במס' פסחים, ונסתובבה השיחה על סידור הלימודים החל מראש חודש אלול, אולם התחלת הזמן בישיבה הוא בר"ח חשוון הבע"ט. וכן על סדרי הישיבה בחדשי תמוז אב שמוקדשים לחזרת הלימודים, ושארין נהוג סדר בין הזמנים בישיבה בחדשי הקיץ.

רבינו: פסחים איז א גוטע מס' פאר בחורים, בבא קמא איז אויך גוט.

האדמו"ר שליט"א: היינט איז מען אביסל מאדערן געווארן, מ'לערנט דעם ערשטן פרק אין פסחים, אבער די סוגיא פון 'רבי חנינא סגן הכהנים' היפט מען איבער.

כ'געדענק איינמאל אין די ישיבה האט זיך דער טאטע ז"ל (מרת הגר"מ דושינסקיא זצ"ל גאב"ד ירושלים ע"ה"ק) אויסגענומען מיט די מגידי שיעור אז מ'זאל עס יא לערנען כסדרן און מ'זאל עס נישט אויסלאזן.

רבינו: ס'איז באמת נישט אזוי שווער, ס'איז נאר אביסל פרעמדי, מ'לערנט עס און מ'קומט אריין דערין.

האדמו"ר שליט"א: די מגידי שיעור האבן נאר נישט צופיל וואס צו זאגן אויף די סוגיא.

רבינו: יא, דאס איז דער אמת'ער טעם...

הרב"נ הרח"ג ר' דוד דוב דושינסקיא שליט"א: מ'האט געדרוקט א גאנצן באנד פונעם זידן ז"ל, חידושי מהר"צ אויף פסחים, שטארקע חידושים דף על דף.

רבינו: אין די אונגארישע ישיבות האט מען געלערנט מס' פסחים.

הרח"ה ר' יושע מענדלאוויטש חי'ו משב"ק: ווען מיר האבן געלערנט ביים רבי'ן אין די ישיבה האט מען געלערנט פסחים במשך צוויי יאר די גאנצע מסכת, ווער ס'האט געקענט די גאנצע מסכת האט געקענט גיין צום רבי'ן צום סדר, דאס איז געווען בשנת תשכ"ה (עי' מה באריכות בס' מבצר תורה ויראה ח"א פכ"ז).

רבינו: דער ירושלימ'ער רב ז"ל (הגה"ק מהר"צ זצ"ל) פלעגט פארלערנען אסאך שעות יעדן טאג, מ'האט צוגעשפארט

האדמו"ר שליט"א: מ'פרובירט דאך אלעס וואס מ'קען.
רבינו: אלעס העלפט מאקע צו.

האדמו"ר שליט"א סיפר אודות הצלחת המגבית במאנסי בבית האברהם החשוב מו"ח יעקב יחזק' מארקאוויטש הי"ד, ועל תפילתו בבית מדרשינו שם שהוא פינת יקרת בעיר מאנסי.

רבינו: ס'איז א שיין ווינקל ב"ה, ס'איז א נייע זאך, אבער א שיינע זאך ב"ה, ס'איז דא זייער וואוילע יונגעלייט.

האדמו"ר שליט"א: א היכל התורה יחיד במינה, דער עולם איז געזעסן און געלערנט דארט ביינאכט, א גרויסער עולם.

ודיבר אודות המגבית הנ"ל: זיין פאטער ר' שמואל דוד הי"ד האט אונז אויך אסאך ארויסגעהאלפן אין שטאט ווען מיר זענען דארט געווען אין ווינטער. כ'הער אז ער העלפט יעדן איינעם.

ודיבר רבינו בשבחו של הרה"ח ר' שמואל דוד הי"ד: ער איז זייער א געטרייער מענטש, ס'גייט דאך אזוי, די מענטשן וואס טוען פאר איינעם טוען פאר יעדן, אז מ'העלפט איינעם העלפט מען שוין אנדערע, ער טוט פאר אונז זייער אסאך... די וואס טון נישט פאר איינעם, די טוען פאר קיינעם נישט, ס'איז אלעס די זעלבע מענטשן וואס טוען.

האדמו"ר שליט"א: ס'איז מיר שוין אויסגעקומען צו זיין אויך דארט אין ירושלים אין בית המדרש ברך משה.

רבינו: ס'איז ב"ה אויך א שיין ווינקל, יעצט האט מען מרחיב געווען די גבולי התלמוד תורה, ס'וועט שוין האבן הונדערט קינדער בליעה"ר צום קומענדיגן יאר א"ה, דאס איז שוין א שטיקל תלמוד תורה.

אין ירושלים אליין וואקסן נישט אזוי די מוסדות, די יונגעלייט ציעהן זיך ארויס אינדערויסן.

האדמו"ר שליט"א: ווי נישט צווישן אזא גרויסן ציבור בלייבט א טייל עולם אין שטאט אויך, אזוי האלטן זיך נאך אויף די מוסדות.

רבינו: מ'זאגט אז ס'וואקסט נישט די מוסדות, ס'איז נישטא היינט מער קינדער ווי ס'איז געווען מיט יארן צוריק.

האדמו"ר שליט"א: ב"ה אז ס'האלט זיך נאך די כיתות וואס זענען געווען, דאס אליין איז אויך א חידוש אז ס'האלט זיך, ווייל בפשטות אז די קינדער גייען ארויס און ס'קומען נישט צו קיין פרישע קינדער וואלט זיך ווען געדארפט פארמאכן די כיתות, ב"ה פאר דעם.

ס'איז בכלל שווערע יעצט מיט דירות, אפילו די וואס ווילן ארויסגיין האבן נישט וואו צו גיין. אפילו אין בית שמש בויעט מען שוין נישט א לאנגע צייט, זיי ווילן נישט לאזן בויען דארט, פאר די פרומע געבן זיי נישט קיין ערלויבעניש צו לאזן בויען. נישט אין אלעד און אין אלע פלעצער.

רבינו: זיי האבן מורא, פן ירבה...

האדמו"ר שליט"א: מ'זעהט ווי דער רוח הקודש זאגט בן ירבה.

רבינו: דער אייבערשטער וועט העלפן. דאזי איז אויך שווער, אין שטאט מ'שענט מען זיך זייער מיט דירות, אלעס איז אזוי טייער, ס'איז שווער.

ונפרד רבינו ממנו לשלום: "א גוט שבת, א לוסטיגן שבת א כתיבה וחתומה טובה, מיט אלעס גוטן".

יום ג' פרשת שמע"ח תשס"ח לפ"ק

ביקור הרה"ח ר' חיים אלעזר ראבינאוויטש שליט"א

בן כ"ק אדמו"ר ממונקאטש שליט"א - וראש ישיבת מנחת אלעזר

אילינוי-דזיקוב-זידיטשוב, הכולה נכדת הישמה משה, קאסוב, סיגוט, צאנז, ראפשיץ, קאסוב דינוב, ועוד. ושבאצאני הרה"ח חם המשח פעמים נכדי הישמה משה, הן מצד סטריזוב, ומצד אבי אמו הנה"ח אהרן בערנשטיין ז"ל, ומצד חותנו הרה"ח אל" בצלאל טייטלבוים שליט"א מבאנא כמה פעמים.

רבינו: רבי שלמה'לע מונקאטשער ז"ל איז געווען א שטארקער מקורב און שטארק נחשב אין צאנז, ס'איז געווען אינטערסאנטע מעשיות. דער דברי חיים האט אים

הגה"ח א' חגיש לפני רבינו שליט"א ספר "דברי תורה" מוקדו הגה"ק בעל מנחת אלעזר זצוק"ל, שיר"ל בעת בעריכתו חדשה, והפליא רבינו את גורל העבודה שהשקיעו בעריכת הספר והמפתחות הגדולות. ושאל רבינו שליט"א בפרטיות על הר"ל ספר שו"ת מנחת אלעזר שנימך באמצע העריכתו.

והזמין הרה"ח את רבינו שליט"א להשתתף בשמחת נשוא בתו הכלה תחי' למז"ש, עב"ג החתן בן הרה"צ מאילונוב שליט"א. ודברו אודות יחוס המשפחה מכל הצדדים, שהחתן הוא נכד לבית

אלעמאל מקרב געווען, און ער האט איהם אלעמאל געשיקט צו דאווענען פארן עמוד.

הגרה"א: ער האט געזאגט אז ווען ער דאווענט פארן עמוד הערשט ער די שטימע פונעם בני יששכר.

רבינו: אזוי האט דער דברי חיים געזאגט?

הגרה"א: יא, דער באר שלמה (הגאון רבי שלמה צוקער אב"ד האלאם ז"ל) ברענגט אזוי אז ער האט געזאגט אז ער האט געהערט ביים שם שלמה די שטימע פון בני יששכר.

הרה"ח ר' וואלף גליק הי"ד ווער להוצאת ספרי כ"ק רבינו שליט"א: ער ברענגט אז דער דברי חיים האט געפרעגט רשות פונעם ראפשיצער רב צו פארן קיין דינוב האט ער אים געזאגט אז ער קען פארן, "אבער ער זאל נישט זיין ביי אים אויף שבת".

רבינו: איך האב געהערט אז ער האט געלערנט בני יששכר.

רבי הירצקאלע ראצפערטער האט אמאל ראש השנה פאר תקיעת שופר געזעהן אז ער לערנט בני יששכר, האט דער דברי חיים געזאגט אז דער ספר איז געשריבן מיט רוח הקודש.

הגרה"א: ער האט געזאגט "היינטיגע חסידים זענען מהרהר נאך זייערע רבי'ס, זיי ווייסן נישט אז דער רבי לערנט נאר ספרים וואס זענען געשריבן געווארן מיט רוח הקודש".

רבינו: יא, אזוי האט ער געזאגט, צו ער איז געווען ביי אים אין דינוב ווייס איך נישט, בימים ההם איז מען נישט אזוי סאך ארום געפארן.

הגרה"א: דער בני יששכר איז דאך געווען יונגער.

רבינו: אוודאי, דער בני יששכר איז געווען אסאך יונגער פונעם ראפשיצער רב. - דער ראפשיצער רב איז דאך נאך געווען ביים רבין ר' אלימלך אין ליעזנסק.

ר' וואלף: דער בני יששכר איז אויך געווען אלץ קינד ביים רבין ר' אלימלך.

הגרה"א: ער האט דאך געהייסן געבן פאר אים דעם נאמען 'אלימלך'.

רבינו: די מעשה איז אמת אז דער רבי ר' אלימלך האט געהייסן פאר די מוטער פונעם בני יששכר געבן דעם נאמען נאך זיך, ער איז דאך געווען א עלטער פעטער, אבער כ'האב נישט געהערט אז דער בני יששכר זאל האבן געווען ביים רבין ר' אלימלך.

דער רבי ר' אלימלך האט געהייסן געבן א נאמען נאך זיך, למעשה האט מען געגעבן דעם נאמען 'הערש אלימלך'; האט ער אויף דעם געזאגט אז "הערש איז נישט קיין מיילעך" (מלך החיות, גתכחן לומר ע"ד מליצה שלא יזכה למדרגת הרה"ק רבי אלימלך זי"ע אחר שהוספו עוד שם).

ר' וואלף: דער מונקאטשער רב ז"ל דער מנחת אלעזר ברענגט דאס אין א תשובה אז דער בני יששכר איז געווען ביים רבין ר' אלימלך, ער ברענגט דאס לגבי דעם וואס איז דער מכוון ווען מ'זיגט א נאמען נאך א מענטש, ער מאכט עס אוועק.

הגרה"א: ער רעדט לגבי דעם צי מען קען א נאמען געבן פאר א קינד פאר די קבורה פונעם נפטר, נאך די טהרה. - ער ברענגט נישט דארט די מעשה אז דער רבי ר' אלימלך האט געזאגט "הערש איז נישט קיין מיילעך", אבער די וועלט דערציילט דאס, ער שרייבט דארט, אזוי איז דאס לשון אין מנחת אלעזר אז רבי ר' אלימלך "הקפיד על זה"...

ר' וואלף: מען זעהט אין די הסכמות ווי גרויס ער שרייבט, אין אלע הסכמות וואס דער דברי חיים שרייבט אויפן רבין ר' הערש אלימלך'ס ספרים שרייבט ער זייער גרויס אויף אים.

הגרה"א: עס זענען דא הסכמות פונעם דברי חיים אויף עטליכע ספרים פונעם בני יששכר, אויפן ריח דודאים, און אויף מגיד תעלומה, אויף איינע פון די ספרים האט דער דברי חיים א נאמען געגעבן.

מכון "עוז והדר" האט יעצט ארויסגעגעבן דעם בני יששכר אויף מאמרי שבתות איך ווייס נישט צו די רבי האט דאס שוין געזעהן, שוין אויפגעזעצט מיט נקודות.

רבינו הראה על ספח"ק בני יששכר שהי' מונח על השולחן: איך באניץ מיך נאר מיט דעם דרוק (מהדורת כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל) - ס'האט נישט קיין גרייזן, מ'האט ארויסגענומען די גרייזן, אינעם פריערדיגן מהדורא פון בני יששכר איז געווען אסאך גרייזן.

כ' האב אמאל נאכגעזאגט א מדרש אויפן פסוק "זכרינו ה' ברצון עמך" - היינט האב איך געטראפן אז דער חיד"א ברענגט אויך דעם מדרש - דוד המלך האט געזאגט אז מען זאל אים דערמאנען, האט מען אים דערמאנט "איש יהודי" מיינט מען דוד המלך שבא משבט יהודה, האב איך היינט געקוקט אין חיד"א אין תהלים ברענגט ער אויך צו דעם מדרש.

כ'האב נאכגעזאגט נעכטן (שושן פורים תשס"ח העל"ט) אז דער מדרש תלפיות ברענגט 'הפיל פור' אז המן האט געווארפן גורל, ווי אזוי איז געווען דער גורל? ער האט גענומען דריי שטיינדלעך, אזוי ווי די קינדער שפילן זיך וואס האט נומערן פינטעלעך, אויף איין זייט האט עס זעקס און אויף די אנדערע זייט האט עס איינס, איין זייט האט עס פינף און אויף די אנדערע זייט צוויי, איין זייט האט דאס פיר און די אנדערע זייט דריי, אלעס איז צוזאמען מספר זיבן, און המן האט גענומען דריי אזעלכע שטיינער און דאס האט ער געווארפן, און עס איז אויסגעקומען דאס ערשטע איז געפאלן אויף 'איון', די צווייטע און די דריטע איז געפאלן אויף 'דריי', האט ער זיך זייער געפרייט אז דאס איז אותיות "אגג", און דער גורל ווייזט אז ער וועט זיין פון אויבן, איז ער אבער געווען נייגעריג וואס עס מוט זיך אויף די אנדערע זייט ווער וועט זיין פון אונטן, איז אויסגעקומען "זעקס, פיר, פיר" דאס איז אותיות "דוד", און מיט דעם וואס ער האט איבערגעדרייט די שטיינדלעך איז אויסגעקומען "אגג" פון אונטן, במילא האט ער געהאט די מפלה.

האב איך געזאגט אז דאס איז "זנהפוך הוא", אז מ'האט געקוקט אויף די פארקערטע זייט פונעם גורל, וועגן דעם איז געווארן "אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם".

וואמר רבינו: דער ספר בני יששכר דאס איז די אלף בית... א יום טוב, אן לערנען בני יששכר איז נישטא קיין יום טוב.

וסיפר רבינו המעשה ששמע ממרן רבינו ד"ל בעל ברך משה איך שמרן הייט"ל היה מי שהציע הרבנות במונקאטש להשם שלמה, אחרי שראשי הקהלה במונקאטש הביאו לו כתב רבנות שיבא למונקאטש אחרי שסבל רדיפות בסיגעט, וענו ואמרו שכל תושבי העיר מצפים שיבוא למונקאטש, ענה הייט"ל בצחות כי כמה מאלו אשר רצו מתחילה שיבא לסיגעט נחפכו אח"כ למתנגדיו, ומתנגדיו נחפכו לאוהביו, ולפי"ז אם אכן כל העיר מצפים עלי מי יחי' אח"כ מאוהביו... והציע להם שיתנו כתב הרבנות על ראש הגה"ק רבי שלמה'לע אבד"ק סטריזוב בעל שם שלמה זצ"ל (בן בנו של בעל בני יששכר שה' אב"ד במונקאטש).

הגה"א: מען זאגט נאך א מעשה, איך ווייס נישט דעם מקור, אבער אזוי פארציילן זיי א מעשה אז פאר דער בני יששכר איז אוועק פון מונקאטש, האט ער געזאגט א תורה

אויפן פסוק "בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו", און פונקט פופציג יאר שפעטער איז דער שם שלמה געקומען קיין מונקאטש, ער איז צוריק געקומען איש אל אחוזתו.

רבינו: דער בני יששכר האט געהאט אסאך רבנות אין מערערע שטעט.

הגה"א: מען מאכט א חשבון אז בסך הכל איז ער געווען אין זעכצן שטעט, אריינגערעכנט אלע דיינות און רבנות.

רבינו: מ'זאגט אז במשך פון די יארן אין די אלע שטעט וואו דער בני יששכר איז געווען זענען שפעטער אנגעקומען זיינע די אייניקלעך און דארט משמש ברבנות געווען.

דער בני יששכר האט אסאך מיטגעמאכט רדיפות, און ער איז אינגאנצן אלט געווען אכט און פופציג יאר ביי זיין פטירה.

הגה"א: מען קען נישט פארשטיין ווי אזוי ער האט דאס אלעס געקענט באווייזן, שרייבן אליין אזויפיל ספרים, אין מחדש זיין אזויפיל.

ר' וואלף: דער מלא הרועים שרייבט אין די הסכמה אויפן בני יששכר אז דער מהרי"ל איז אויך יונגער הייט אוועק, ער איז קוים אלט געווען פופציג יאר, און ער האט געלערנט אין די ביסל יארן וויפיל א צווייטער לערנט אין הונדערט יאר.

הגה"א: תורתן מתברכת.

רבינו: ס'איז געווען א פלא, די וועלט זאגט אז אפילו בשעת ער האט גערעדט מיט מענטשן האט ער אויך געשריבן זיינע חידושים.

הגה"א: מען דערציילט א ווערטל אז ביים זוהן דער יודעי בינה (הרה"ק רבי אלעזר מלאנצ'ט ד"ל) איז אריינגעקומען אמאל א אידענע און זיך אויסגעוויינט פאר אים אירע צרות, האט זי געהאט טענות און זי האט זיך אפגערעדט אז ער שרייבט נישט אויף וואס זי זאגט, ווייל זיין פאטער פלעגט אויפשרייבן... (מכיון שהבנ"י כתב אז חידושו וסברה היא שהוא כותב מה שהוא אומרת).

די וועלט זאגט אז ער האט געהאט צוויי מוחות.

איך האב געהערט פונעם דיארמאטער רב (הגה"צ רבי יעקב צבי יונגרייז זצ"ל שה' מרביץ תורה במוסדותינו הק). דער רבי האט אים געקענט?

רבינו: יא אוודאי, ער איז געווען א שטארקער מונקאטשער חסיד, די גאנצע משפחה.

הנר"ח"א: האט ער דערציילט אז דאס ערשטע מאל ווען זיין פאטער האט אים געשיקט אלס קינד אויף מונקאטש, האט אים דער פאטער געזאגט אז ער זאל נאכקוקן דעם רבי'ן, ווען ער איז אהיים געקומען האט ער אלעס פארציילט וואס ער האט דארט געזעהן, ער האט אנגעהויבן פון ביינאכט און בייטאג, און נאך און נאך, דער מאמע איז נישט צופרידן געווען, עמליכע טעג האט ער איהם געהאלטן אין איין אויספרעגן, זעהט ער אז דער פאטער וויל נאך עפעס הערן, ביז ער האט פארגעשטעלט די תקיעת שופר דרשה.

זאגט ער "מאמע, איך מוין אז דער רבי האט דריי מוחות". פרעגט אים דער פאטער "דריי מוחות?! ווי ביזטו אנגעקומען צום חשבון פון דריי מוחות?!...". זאגט ער אזוי "קודם ער איז דאך א בעל תוקע, דארף מען דאך וויסן פשוט די הלכות, ווילאנג ס'דארף דויערן די תקיעה וכדומה, צווייטנס, האט ער געהאט אויפן שטענדער דעם "אר"י סידור" ער האט כסדר אריינגעקוקט און געבלאזן, און דריטענס ס'האט זיך געגאסן פון אים טייכן טרערן פון צרות ישראל, מוז זיין אז ער האט געהאט דריי מוחות".

רבינו: דער מנחת אלעזר האט זייער לאנג געדאווענט די שטילע שמונה עשרה (תפילת מוסף ראש השנה).

הנר"ח"א: ס'האט גענומען יעדעס יאר א שעה ביז ער איז אנגעקומען צו "המלך הקדוש", די כוונות אין סידור ביז דארט איז זייער לאנג. נאכדעם איז שוין געגאנגען שנעלער, און דער עולם האט על פי רוב תהלים געזאגט, און ווען ער האט געהאלטן נאך "המלך הקדוש" האט זיך דער עולם געשטעלט דאווענען, יעדעס יאר איז אזוי געווען.

ר' וואלף: ער האט געדאווענט אלע תפילות פארן עמוד.

הנר"ח"א: שחרית און מוסף.

רבינו: דער מונקאטשער רב האט געדאווענט שחרית אויך פארן עמוד?

הנר"ח"א: די זאך איז געווען אזוי, ביים דרכי תשובה'ס צייטן האט ער געדאווענט שחרית, און נאכדעם ווען ער האט איבערגענומען האט ער דאך נישט געהאט קיין זון איז ער שוין געבליבן דאווענען שחרית אויך נאכן דרכי תשובה'ס הסתלקות.

רבינו: ס'איז א שווערע זאך צו דאווענען סיי שחרית און סיי מוסף...

ר' וואלף: ס'שטייט אויפן רבי'ן ר' הערש אלימלך אז ער איז געשטאנען יום הקדוש ביים עמוד פון כל נדרי ביז נאך נעילה.

רבינו: כ'האב דאס געהערט זאגן אויפן קדושת לוי.

הנר"ח"א: ס'איז געווען נאך א איד ביי אונז - דער רבי האט איהם אוודאי געקענט - ר' יוסף קליינבארד ע"ה, וואס האט נאך געהערט פון זיין פאטער וואס האט נאך געדענקט דאס ערשטע מאל ווען דער מנחת אלעזר איז צוגעגאנגען צו שחרית, נאך ביים מאמע דער דרכי תשובה - האט ער דערציילט אז דאס ערשטע מאל וואס ער איז צוגעגאנגען צום עמוד ער האט געדאווענט אזוי הויך בשאגת ארי מיט א הויכן טאן, אז ווען ער האט געענדיגט דאווענען האט ער זיך אראפגעזעצט באפיסת הכוחות דער עולם האט זיך אביסל דערשראקן מ'האט געמיינט ס'האט אויסגעקוקט ווי ער חלש'ט, און דער דרכי תשובה האט געזאגט "אזוי, קומט אים אויסצוגיין, ער איז אזוי יונג, און שוין אזוי הויך ארויפגעקראכן..."

מ'דערציילט אז דאס לעצטע מאל פורים וואס דער מנחת אלעזר האט געליינט די מגילה בשנת תרצ"ז - ער איז געווען זייער שוואך - פסח איז ער שוין געבעך געלעגן אין בעט, פורים האט ער אבער נאך געליינט די מגילה - ער האט געהאט גרויסע יסורים ער איז נישט געזונט געווען אויף די ביטערע מחלה ל"ע, ער האט געהייסן טאקע שרייבן אויף די מציבה "כל ימיו למד תורה מתוך יסורין" - האט ער דערציילט אויפן באלעמער פארן מגילה ליינען, אז ס'איז דאך ידוע אז דער רבי ר' מענדעלע רימאנובער און אנדערע צדיקים האבן געוואלט ברענגן משיח, זיי האבן געטון פעולות שונות. מ'האט מלשין געווען פאר די ממשלה אז זיי נעמען זיך צוזאם און מווייל מאכן א מרידה, זיי ווילן אויפשטעלן א נייע מלכות און יעדער איז זיך אנטלאפן, און דעם רבי ר' מענדעלע האט מען געבעך איינגעזעצט אין תפיסה, ער איז געווען שריי בעצה, ענדליך נאך אסאך השתדלות האט מען גע'פועלט' אז אויב ער דארף עפעס קען מען אים ברענגן, איז מען אים געגאנגען פרעגן וואס ער וויל - ס'איז געווען חודש תמוז - האט רבי ר' מענדעלע געזאגט אז מען זאל אים ברענגן א מגילת אסתר... נו, אז דער רבי הייסט איז מען געגאנגען ברענגן.

די לעצטע מינוט איז דער ראפשיצער רב זי"ע נאכגעלאפן זאגן "חלילה, מען זאל פארן רבי'ן נישט אריינברענגן א

מגילה, ווייל טאמער ברענגט מען אריין א מגילה וועט ער חרוב מאכן א האלבע וועלט"...

האט דער מנחת אלעזר אויסגעפירט מיט א גרויס התעוררות "מיר האבן א כלל גדול, חביבה מצוה בשעתה, נאך א כלל האב מיר מרובה מדה טובה ממדה פרענויות, איז מה-דאך אין חודש תמוז קען מען חרוב מאכן א וועלט מיט די מגילה, כ"ש וויפיל מ'קען אויפטוען ביים מגילה ליינען..."

רבינו: איך האב קיינמאל נישט געהערט אז דער רבי ר' מענדעלע איז געזעצן אין תפיסה, פארוואס איז ער געזעסן?

הגרח"א: מ'האט מלשון געווען אז די אסיפה פון די צדיקים איז א מרידה אינעם מלכות.

רבינו: ס'איז געווען בערך 200 יאר צוריק, בשנת תקע"ד תקע"ה, ס'איז געווען א גרויסע מלחמה, אבער די מעשה מיטן נאפאליאן איז געווען די מלחמה האט זיך שוין געענדיגט תקע"ג, די מלחמה האט געדויערט אפאר יאר, ביז ער האט געהאט די מפלה.

די וועלט זאגט מען איז געווען ביים קאזניצער מגיד און ער האט געזאגט "נפיל תפול, נאפאליאן תיפול", דער ראפשיצער רב האט אויך געזאגט ביים מצות באקן...

די מלחמה האט געדויערט אפאר יאר, קודם איז ער געגאנגען קיין עסטרייך, ביים חתם סופר איז דאך אויך געווען ביים באלאגערונג אין פרעשבורג דאס איז דאך געווען נאך פריער, בשנת תקס"ה, מיט צוויי הונדערט יאר צוריק, דער חתם סופר איז אנגעקומען קיין פרעשבורג תקס"ז.

דער ישמח משה איז געקומען קיין איהעל תקס"ה, טאקע פונקט צוויי הונדערט יאר צוריק.

ביים ישמח משה איז געווען א מעשה אז מען האט אים אויפגענומען אלס רב אין א שטאט אין פוילן, אין איינע פון די גרויסע שטעט, ער איז שוין געווען דארט ער האט דארט געזאגט די דרשה, נאכדעם איז ער אהיים געפארן זיך צוזאמען פאקן צו פארן, איז ער געפארן דורך קאזניץ, איז ער געווען אויף שבת אין קאזניץ, ביים קאזניצער מגיד.

(עי' תהלה למשה ד"ה בליל ש"ק שבת תשובה).

פרייטאג צונאכטס ביים טיש האט אים דער קאזניצער מגיד געגעבן שריים און ער האט געזאגט "שינאווער רב" האט זיך אנגערופן דער זוהן, דער באר משה, דער שפעטערדיגער קאזניצער מגיד, האט ער אים

איבערגעזאגט אז ער איז שוין נישט שינאווער רב ער איז שוין רב אין א אנדערע שטאט, ער האט אים גארנישט געענטפערט.

ביים בייטאג טיש האט ער אים ווייטער געגעבן שריים און ער זאגט אים נאכאמאל 'שינאווער רב', האט ער אים נאכאמאל פארראכטן אז ער איז שוין רב אין א צווייטע שטאט. ביי שלש סעודות איז ווידער געווען און ער זאגט אים 'שינאווער רב' האט מען אים ווידער פארראכטן, זאגט דער קאזניצער מגיד "איך זאג שינאווער רב איז שינאווער רב, ער דארף נאך בלייבן אין שינאווע אויפן פלאץ ווי דער רבי ר' שמעלקא ד'ל איז געווען זיך משלים צו זיין די נשמה", דער ישמח משה איז אהיים געפארן און מער נישט געפארן צו יענע שטאט.

הגרח"א: א ענליכער סיפור איז דא מיטן שם שלמה ביים צאנזער רב, מיטן דרכי תשובה.

ער איז געווען אין צאנז אויף שבת, מען האט געשטעלט וויין, דער שם שלמה איז נאך געווען רב אין סטריזוב...

רבינו: וועלכע יאר איז דער שם שלמה געקומען קיין מונקאטש?

הגרח"א: אין די אנפאנג תר"מ יארן.

רבינו: קומט אויס אז דאס איז געווען נאך די פטירה פונעם דברי חיים, פאר די פטירה פונעם ייטב לב, דאס שטימט מיט די מעשה וואס מ'האבן פריער געשמועסט אז דער ייט"ל האט מציע געווען דאס רבנות אין מונקאטש.

הגרח"א המשיך לספר: ווען מען האט געשטעלט וויין פארן דרכי תשובה האט דער משמש געזאגט 'ר' הערשעלע דעם סטריזובער רבי'ס, דער הייליגער צאנזער רב האט זיך אויסגעדייט צום שם שלמה - ער איז געזעצן ביי די רעכטע זייט - און ער פרעגט נאך וועמען הייסט ער 'הערש', און פארוואס הייסט ער נישט 'הערש אלימלך'?

האט אים דער הייליגער שם שלמה געענטפערט אז "ער איז געבוירן י"א תמוז האב איך אים א נאמען געגעבן נאכן עטרת צבי".

שבת בייטאג האט מען נאכאמאל געשטעלט וויין און אויסגערופן 'ר' הערשעלע דער סטריזובער רבי'ס, און דער צאנזער רב פרעגט ווידער "פארוואס הייסט ער נישט הערש אלימלך?", האט ער נאכאמאל געענטפערט ווייל ער הייסט נאכן עטרת צבי, ביי שלש סעודות האט זיך איבערגע'חורט די זעלבע זאך נאכאמאל.

אהיימפארענדיג האט דער שם שלמה גערעכנט אז ער האט א שורש נשמה פונעם בני יששכר, האט ער פארלאנגט פארוואס ער הייסט נישט נאכן בני יששכר.

דער שם שלמה איז אמאל געפארן צום ראש הודש מיש אויף צאנז, אנקומענדיג אהין האט די רביצין געבעטן א גרויסע טובה אז דער הייליגער רב איז שוין שרוי בצער אפאר מעג ער עסט נישט, ער שלאפט נישט, ער קומט נישט ארויס צום מיש, און קינער קען נישט פועל'ן, "איך ווייס דאך אז דעם מחותן האט דער רב זייער ליב וועט ער קענען פועל'ן, וכך הוה ער איז אריין צום צאנזער רב אליין און דער דברי חיים האט זיך באלד אנגעהויבן זייער אויסצורעדן, ער איז געווען ביי זיך זייער צובראכן, ער האט אנגעהויבן צו וויינען ווי אזוי זע איך אויס, און 'דא האב איך מיך אריינגעלאזט אין די מחלוקה, וואס האט דאס מיר אויסגעפעלט? דאס ברענגט מיר עגמת נפש, כ'האב נישט קיין צייט, כ'קען נישט דינען דעם אייבערשטן, וואס האב איך שוין אויפגעטון מיט די גאנצע זאך'.

האט דער הייליגער שם שלמה געזאגט "כ'ווייס נישט וואס דער רבי האט אויפגעטון ביי זיך, ביי אונז האט דער רבי זיכער אויפגעטון". דער דברי חיים האט איבערגעפרעגט "אזוי זאגסטו? אזוי זאגסטו?", באלד איז ער ארויסגעקומען מיט א פנים שוחקות 'אז דער מחותן זאגט אז ביי אונז האב איך אויפגעטון' איז ער געווארן נהפך לאיש אחר.

רבינו: ס'איז א דבר ידוע אז דער שם שלמה האט געהאט א גרויס קרבות אין צאנז.

הגרי"א: דאס לעצטע יאר פונעם זיידן דער מנחת אלעזר תרצ"ו, איז רבי שלום אליעזר'ל געווען ביים זיידן, ער איז געווען כ"ה ניסן אין צאנז אויף די יארצייט, און אויפן וועג אהיים האט ער זיך אפגעשטעלט אין מונקאטש מבקר חולה זיין. דער מנחת אלעזר האט זיך אויפגעזעצט אויפן בעט און געשמועסט מיט איהם מיט א גרויס חביבות. דער מנחת אלעזר האט זיך אויסגערעדט אז ער האט געהאט א שווערן פסת. דער מצב איז יענעם פסת געווען זייער שווער, א גאנץ יום טוב איז ער געלעגן אויסגעדרייט מיטן פנים צו די וואנט, כמעט נישט ביים באוואוסטזיין, האט ער געזאגט אז 'ביים צאנזער רבי'ס יארצייט איז מיר בעסער געווארן'.

האט רבי שלום אליעזר אנגערופן "א חידוש? ס'גייען דאך דורך ביים טאטן אינעם טאג פון די יארצייט מווענטער

אידן, ס'איז נישט איין איד דורך וואס זאל נישט אינזין האבן 'חיים אלעזר בן אסתר', יעדער האט אינזין געהאט לרפואה שלימה".

האט זיך דער מנחת אלעזר אנגערופן קודם מיט א ווערטל "יעדער? יעדער?...! האט רבי שלום אליעזר געזאגט "יא יעדער!".

נאכדעם האט ער געזאגט מיט א גרויס התעוררות "אזא הייליגן טאג, אויף אזא הייליגן פלאץ, האט מען נישט געהאט עפעס אנדערש אינזינען צו האבן נאר מיד", האט ער געזאגט אויף זיך עפעס א לשון של גנאי, "מיואלט געדארפט אויף די גאולה שלימה איינרייסן".

שפעטער האט דער מנחת אלעזר געזאגט אז דעמאלטס ווען דער זיידע דער שם שלמה האט מוזכר געווען דעם דרכי תשובה פאר קינדער ביים דברי חיים – דער דרכי תשובה האט אסאך מיטגעמאכט מיט קינדער, דער מנחת אלעזר איז געווען א בכור הבא אחר נפלים, יארן האט ער נישט געהאט קיין קינדער – האט אים דער צאנזער רב אנגעוואונטשן אז ער וועט האבן "קינדער".

דאס איז געווען אין די תקופה וואס די באבע ע"ה (בתו של המנחת אלעזר זצ"ל) האט געהאט דאס עלטסטע קינד מיין פעטער הערשעלע ע"ה (הרב צבי נתן דוד ע"ה אחיו הגדול של כ"ק אדמו"ר ממונקאטש שליט"א), און ס'האט געהייסן אז זי קען מער נישט האבן קיין קינדער ל"ע, זי איז געווען א שוואכע פרוי, און דער מנחת אלעזר איז געווען זייער שרוי בצער.

האט דער זיידע דעמאלטס געזאגט פאר רבי שלום אליעזר'ל אז דעם טאטנס ברכה איז נאכנישט מקוים געווארן, ווייל דער דברי חיים האט אנגעוואונטשן מיט א לשון רבים "קינדער", און דערווייל במשך די דורות איז די ברכה נאכנישט מקוים געווארן ווייל דער דרכי תשובה האט נאר געהאט א בן יחיד, דער מנחת אלעזר האט געהאט איין טאכטער, און די טאכטער האט דערווייל אויך נאר געהאט איין קינד, האט ער געזאגט "איך וויל אז איר זאלט מסכים זיין מיט מיר אז די ברכה איז נאכנישט מקוים געווארן". רבי שלום אליעזר האט געזאגט "יא, מסכים מסכים". זי האט מאקע זוכה געווען צו נאך קינדער און דורות.

וברכו רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן איר זאלט חתונה מאכן בשעה טובה ומוצלחת מיט נחת ושמחה, זאל זיין א קשר של קיימא לתפארת אבות הקדושים.

קדוץ עמך נישתתף בדרך משה ר' חסידו סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקודש מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעעוויכ"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

קדו
"חסדי שלמה זלמן"
 ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
 בן ר' מרדכי וורעבערגער ז"ל
 נלב"ע ח' כסלו תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"חסדי ישראל יעקב"
 ע"ש ר'
 ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
 נלב"ע מ"ו אייר תשנ"ו
 ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
 מענדל ז"ל ג' כ"ו סיון תשנ"ה
 ואמו מרת דינה ע"ה
 ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
 נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"חסדי שמואל וחנה"
 ע"ש
 ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
 ב"ר יעקב דוב ז"ל
 נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
 וזוג' מרת חנה ע"ה
 ב"ר חיים משה ז"ל
 נלב"ע י"ב חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"אנשי ח"ל"
 ע"ש
 ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
 ב"ר נחמי ז"ל
 נלב"ע ז' שבט תש"ג
 וזוג' מרת חנה לאה ע"ה
 ב"ר יעקב פרענקל מב"ח ז"ל
 נלב"ע ב' אלול תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"צב"א מרו"ם"
 ע"ש ר'
 צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
 ב"ר אברהם ז"ל
 נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
 וזוג' מרת בריינדל ע"ה
 בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
 נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"אפרון נמט' אר' שמעון"
 ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
 בן ר' שניאור זלמן ז"ל
 נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"זכרון חיים צבי"
 ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
 ב"ר חוקי איתמר טובי ז"ל
 נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מיד'ט רמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרב ר' אלי זאב יאקאב שליט"א
 רב שכונת רמת אליהו ראשלי"ג
 ולחותנו הרה"ח ר' משה חיים ווייס שליט"א, מנהל המוסדות
 ולחונ' הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א
 לאירוסיו בנו, נכדם הבה"ח דוד מאיר הי"ו תלמיד ישיבתינו

הרה"ח ר' לוי יצחק שלמה העלד שליט"א
 ולחותנו הרה"ח ר' נפתלי שרייבער שליט"א
 לנישואי בתו, נכדתו ביום רביעי באולמי הדקל

הרה"ח ר' יעקב קליין שליט"א
 להולדת נכדיו אצל בנו הר"ר אלטער משה הי"ו

הר"ר שלמה יאזעוויטש הי"ו
 ולחותנו הרה"ח ר' משה יוסף ענגעל שליט"א
 להולדת בתו, נכדתו

הר"ר יעקב שלמה כהנא הי"ו
 ולחותנו הרה"ח ר' יעקב שמשון נחום יאקאבאוויטש שליט"א
 להולדת בתו, נכדתו

הר"ר דוד בנציון וויינבערגער הי"ו
 ולאביו הרה"ח ר' אברהם חיים וויינבערגער שליט"א
 ולחותנו הרה"ח ר' נח יעקב היימליך שליט"א
 להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

קדו
"נפש חיה"
 ע"ש הרבנית הצדיקת
 מרת ח' מיידליש ע"ה
 בת מרן רבינו משה ז"ע
 נלב"ע ח"י שבט תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"חסדי מנחם משה"
 ע"ש
 ר' מנחם משה גאנץ
 ז"ל
 ב"ר דוב ז"ל
 נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"תהלה לדוד"
 ע"ש ר' משה דוד
 מעלער ז"ל
 ב"ר יחזקאל משולם ז"ל
 נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"אב"ן ישראל"
 ע"ש ר' אברהם נתן
 בערנאט ז"ל
 ב"ר ישראל ז"ל
 נלב"ע מ"ו חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"ציון לנפש חיה"
 ע"ש ר' בן ציון בנעט
 ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
 נלב"ע ט' שבט תשנ"ג
 וזוגתו מרת חיה ע"ה
 ב"ר יהושע ז"ל
 נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"חסדי בא"ר"
 ע"ש ר' אלכסנדר
 בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
 נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ו
 וזוג' מרת רייזל ע"ה
 ב"ר אפרים ז"ל שמעון
 נלב"ע ח' טבת תשנ"א
 ☆ ☆ ☆
 קדו
**"ממכון שבתו
 השניח"**